

Az ifjú hölgy hazatér szlovákiai otthonába, a lovakról és ködről emlékeztető városkába, afféle missziós magyar értelmiségiként... Míg a címadó motívumok alapján budapesti korszakában emlékezett gyákorta a szülőhelyére, most, emlékeit fogalmazgatva, újra és újra a nagy szerelmével átélt időszak elevenedik meg előtte. Ül a kislány, vagy inkább már középkorú nő, és emlékezik *valakire*, közben körmöl. Passzív és intenzív. A feminista kritikusok talán kifogást emelnek e női szerepadás ellen, és tényleg, egészen olyan (is) a dolog, mintha férfiember írta volna. A javából!, mert azért elég jó ez így.

ZSÁVOLYA ZOLTÁN

(*Magyar Könyvklub, Bp., 2001. 539 o.*)

Mezey Katalin: *Párbeszéd*

Közismert, hogy a „gyermek” metaforája – hiszen a Biblia ezen kifejezése is az átvitt értelmű retorikai alakzatok közé tartozik – kiemelkedő fontossággal jelenik meg Jézus szavaiban: „Bizony mondom nektek – szól a kijelentés hitelét kiemelő beszédformula –, ha nem változtok meg, s nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3) Arról, hogy

mi a „gyermeki”, sok minden esziünkbe juthat. Nem feltétlenül az egyszerűség (a gyermetegség távol áll a gyermektől), de nem is az elfojtott ösztönöknek a felettes én (szülői) hatalma elől rejtőző mikrovilága, ahogy az a kortárs (vagy „kortárs-előzmény”) prózában már-már az unalomig ismert módon jelenik meg. De a játék fogalmának mindeképpen a gyermeki közelében kell helyet kapnia.

Mezey Katalin újabb verseskötetében, mely a Füst Milán- és József Attila-díjas szerző utóbbi évtizedéből válogatott, valamint korábban meg nem jelenhetett írásait tartalmazza, a gyermeki úgy áll a játékos közelében, hogy utal a szó keresztény tartalmára is, arra az *Ártalmatlan* állapotra, „ahol az érzékek alsznak”. Hogy Mezey Katalin *Párbeszéd*-de Istent megszólító, Isten felé forduló párbeszéd, kellően bizonyítja a *Párbeszéd*, a *Fohász* vagy az *Adj uram némaságot* című vers a kötet élén, vagy az *Uram, aki*, a *Visszatérés*, az *Imádság fónala*, az *Ahogy fény-ezredéveket*, az *Isten a pusztulásra gondol* vagy *Az Isten – mint egy megunt feleség* című versek a kötet vége felé, s ebből a párbeszédből olyan erőteljes sorok hallatszanak ki, mint „Akár rozsdás késeket, / egymással köszörül / minket az Isten” (*Akár a rozsdás késeket*). Nem mesterkélte, hanem megtalált szimbolika ez: a megváltás műve és a gyermek misztériuma harmonikus összhangként csendül

karácsony misztériumában: „Remény született általa: / Isten fia a csecsemő, / akinek hideg jászola / szalmáján szunnyad az idő” (*Ahogy fény-ezredéveket*).

Az sem véletlen talán, hogy a klasszikusan játékos (talán leginkább Weöres névével jelezhető), illetve egy nyelvében lemeztelenített, „gyermekin ártatlan” forma felé fordult Mezey költészete. Utóbbira a *Kit szeretél jobban*, az *Egy ember ül* vagy az *Utazás* „nyelvi bizalmat” is tárgyául vevő verse lenne példa, mely utolsó sora nélkül tökéletes parabolá. Talán ez az írásmód áll közelebb a szerző régebbi verseihez, melyekből – mint említettem – az *Asztalfiók-líra* című ciklus közöl sajátos válogatást. A kötet mai olvasói számára az sem érdektelen, hogy milyen versek „maradtak ki” a cenzúra miatt a nyilvánosan megjelenő életműből. (Bizonny gyakran tűnődni kell, hogy ezeket a verseket vajon milyen felsőbb irodalomszervező akarat tekinthette veszélyesnek 1970 és 1988 között.) Leginkább mégis a kötet egészét átható játékoságot üdvözlöttem (ha nem hangzana túlságosan elbizakodottan, azt is írhatnám, „üdvözültem”). A szó- és sorjátékok (mint a hatvanesztendős Péntek Imrét köszöntő *Odakint és idebenn*), a *Helyzetdal* tapintatos nyelvjátékot rejtő zárata („Szemmel tartom, ő is szemel”) vagy a költészet egyik lényegi alakzatának tekinthető metafora ilyen felszólása: „a kacér kép-

zeletre ráomlik a való / mint erős szeszre dermedt ébredés” (*Jeleket vélhetnék*) – az életmű ilyen irányba való belső elmozdulásait jelzik.

Az *Új este ez, mindenben új* című versre hivatkozhat a recenzió, amikor ezen a ponton való elhallgatását indokolja (megjegyezve, hogy a *Ját-szunk anyámmal*, a *Születésnap labdarózsák* és az *Akár a rozsdás késeket* anya-versei mellett a kötet legfontosabb verse talán ez), hiszen találgatnia kell, milyen belső alkotómunka eredménye az átfogott időintervallum nagyságát tekintve mégiscsak vékony kötet, és különösen, hogy milyen kiteljesedés várható ezek után, hiszen „A gyermekivé fogyott test csak / alabástrom szobra annak / – ahogy előbb még ő feküdt itt – / a legutolsó mozdulatnak”.

WEÉRY IMRE

(*Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 2002. 94 o. 1200 Ft*)

Vasadi Péter: *A zendülés vízszaga*

A könyv borítóján olajfestmény kékesfehér hullámai. A súlyos faktúra, a gazdag festékrétegek dermedt megfolyása egyrészt hely-színrajz, másrészt – és ez a fontosabb – a kötet fő gondolatirányát előlegezi.